

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Gallia Vindicata, In Qua Testimoniis Exemplisque
Gallicanæ Præsertim Ecclesiæ, Quæ Pro Regalia, Ac
Quatuor Parisiensibus Propositionibus A Ludovico
Maimburgo, Aliisque producta sunt, Refutantur**

Sfondrati, Celestino

[Ort nicht ermittelt], MDCLXXXVIII.

§. V. Rationes in Regaliæ patrocinium à Gallis productæ, & refutatæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38277

Galli humanissimo elogio. Si ergo tanta est moderni Pontificis Sanctitas, æquitásque, quantam vel ipsi Galli profitentur, quid opuserat inter dignitatem, & Personam distinguere, quasi ista non illam sustineret? Num ergo sanctus hic Pontifex, & incorruptus tunc solum imperfectus esse incipit, cum Gallos perstringit? Sed Innocentio à Gallis evenit, quod Paulo à Galatis: *Sicut Angelum DEI excepisti me: testimonium enim perhibeo vobis, quia si fieri posset, oculos vestros eruissetis, & dedissetis mihi; sed inimicus factus sum vobis vera dicens.*

*****

§ V.

Rationes in Regaliæ patrociniū à Gallis productæ, & refutatæ.

SUMMARI A.

1. *Jus Regalia non est Corona Gallica ingenitum, ut Politici volunt.*
2. *Falsóque supponi ad ea jura, quæ nec præscribi, nec alienari possint, pertinere.*
3. *Nihil Regalia suffragari Gallia Concordata.*
4. *Nihil jura feudi.*
5. *Nec etiam jus Patronatús.*
6. *Multóque minús Beneficia à Regibus Gallia in Episcopos, & Ecclesias collata.*

I.

Memoriã reperentem, quæ ex una parte contra Regaliam ex Concilijs, & Ecclesiæ Gallicanæ, imò Regum ipsorum sensu, usúque à me supra producta sunt; ex altera verò quanto studio, ac contentione in Gallijs pugnatum pro illa sit, admiratio subibit, quænam tandem rationes

N 3

(a) Ad Galat. 4.

Gallia
Vindicata
G II
236

nes illæ fuerint, & quàm validæ, ut Concilijs, Patrum Decretis, antiquis Canonibus (quos Galli tam impensè venerantur, & suæ libertatis bases affirmant) & Ecclesiæ Gallicanæ opponi potuerint? quantæ enim molis erat, ut hunc Colossū à Gallis erectum, ipsi Galli everterent? Et tamen, quis crederet! tanti momenti curæque causam, tantoque strepitu, ac pœnarum apparatu agitatam lèves adedò rationes muniebant, ut meritò dubites, fueritne his aliquando suscepta acrioribus studijs, & minoribus meritis. Et planè cùm ipsi Episcopi Galliæ se Pontifici purgârunt, nullum aliud patrociniū, quàm à metu repererunt; celsissimū, renuntia-vimus, subscripsimus, non æquitate, non ratione, sed metu victi; adedò eorum causa omni præsidio carebat, ut metus in auxilium vocaretur. Qualescūque ergo rationes illæ, aut prætexus fuerint Politicorum (nam Episcopi solum metum allegabant) hîc in medium adducemus, ut aspectu vilescant.

Opponitur I. Jus Regaliæ est jus Regium, hoc est, Regiæ potestati insertum, & coævum, nec tam hominum, aut Pontificum indulgentiâ, quàm cœlesti dono Galliæ datum, adedò ut quemadmodum nec radijs solem, nec coronam gemmis ei insertis, ita nec Reges Galliæ hoc jure exuere possis, Monarchiæ congenito; sicut ergo Regia potestas universas Provincias, non unam tantum, aut alteram complectitur, ita jus Regaliæ ei potestati annexum.

II. Hæc est præcipua Regionum Demonstratio, quam Edictum Regium insinuat, (a) & Regij Advocati verbis magnificis, at rebus vacuis exaggerant: & planè nihil dici præstantius poterat, si vera essent; mirumque est, his principijs nixos, Regaliam tantum Regibus concessisse; nimis hoc parcè; pari enim jure, ipsedemque rationibus dicere poterant, Regem Galliæ, & Episcopum, & Patriarcham esse, privilegio cœlitus dato, & coronæ innexo, quamvis à majoribus nunquam exercito: sed nec minùs mirari subit, ausos esse rebus tam à vero alienis, fidemque superantibus, ac vanè confictis Regem ludificari. Si per jus Regium intelligunt facultatem aliquam, & privilegium Galliæ Regibus ab Ecclesia concessum, verum est, Regaliam jus Regium esse: at non sequitur, hoc

(a) Edictum Regium de Anno 1673. M. Servin. prevu. des Libertez. cha. 17. n. 59. Guilelm. Bened. in cap. Raynut. n. 396.

hoc jus illimitatum esse, & toto Regno diffusum; cum in Concilio Lugdunensi Ecclesia illud restrinxerit, & ijs solum locis concesserit, ubi longâ consuetudine receptum fuerat; quo ergo jure, quod Ecclesia restringit, ipsi extendunt? Si verò per jus Regium, potestatem aliquam intelligas ab Ecclesia independentem, non privilegio, non indulgentiâ datam, sed Coronæ, & Imperio ingentiam, aliisque Regijs juribus similem, qualia sunt, belli, pacis, militiæ, vectigalium jura; negandum omnino est, Regaliam jus Regium esse; jus enim percipiendi vacantium Ecclesiarum fructus (saltem si feudales excipias, in Provincijs, ubi ex consuetudine post mortem Vasalli Domino debentur) & præsertim Beneficia, & Canonicatus conferendi, non ad Regiam, sed Ecclesiasticam Dignitatem pertinet, & idèd supra Canones, & concessionem Ecclesiæ extendi haud potest; quid enim magis ad Ecclesiam pertinet, quàm Ecclesiæ ministros deligere? ex istorum enim virtute, & præstantia non minùs Ecclesiæ disciplina, quàm ex militum delectu victoria pender: nec minùs absurdum est dicere Regiæ potestatis officium esse, Sacerdotes, & ministros Ecclesiæ dare, quàm ad Ecclesiasticos pertinere, ut militem conscribant, duces præfiant, tentoria metentur, aciemque instruant; quòd si hoc absurdum, illud multò magis. Cùm verò dicunt, hoc privilegium Coronæ Gallicæ cælitus advenisse; miracula narrant nullibi scripta, & nunquam lecta: lego ampullam sacro balsamo plenam, & clypeum aureis lilijs sparsum, cælo demissa esse, Regaliæ nulla mentio, & si argumentari ita licet, quid non tandem Galli sibi vindicent obrentu cælestis privilegij? Sed ex ijs, quæ supra diximus, vanitas hujus rationis evidenter convincitur; ostendi enim supra, sub primi, & secundi stemmatis Regibus, nullum Regaliæ vestigium observari, imò neque sub primis Regibus tertij stemmatis, usque in sæculum ferè duodecimum, ut testimonio Gerberti (a) Archiepiscopi Rhemensis monstratum est. Qui ergo fieri potest, Regaliam Monarchiæ Gallicæ coævam, & ingentiam esse, quæ tanto post tempore, sexcentis videlicet annis à baptizato Clodovæo exorta est? Rursum jus istud Regaliæ non à solis Galliæ Regibus, sed etiam à Regibus Angliæ, aliisque inferioris lineæ Prin-

(a) Gerbert. epist. 118.

Gallia
Vindicata
Gall
236

Principibus usurpatum est, videlicet: (a) Comitibus Britanniae, Flandriae, Andegaviae, Campania, Sabaudia, Tholosae, Narbonae, Ducibus etiam Normanniae, Aquitaniae aliisque. Non potuit ergo solius Monarchiae Gallicae privilegium esse, quod ad alios aequè Principes pertinebat; nec ostendi potest, cur istis minori jure, quam illi competeret; nam si Galli caeleste privilegium obtendant, obtendent & alij eodem, parique fundamento; hoc est, obtendent quidem, sed non ostendent. In Concilio Lugdunensi jus Regaliæ ijs tantum locis, ubi usu inoleverat, permixtum, alijs omnibus sublatum est: nec Galli, qui frequentes aderant, & praesertim Philippus Audax Legati, quidquam obstitere; non ergo credebant, jus istud Coronae Gallicae proprium, & innexum esse, alioquin non ferrent illud violari, restringique, aut saltem repugnarent, & aliquas rationes, ac privilegia opponerent, praesertim caelo lapsa; quis enim credat, sexcentos annos, & in re tanti momenti, Galliam omnem caecam, mutamque fuisse, & tot saeculorum decursu, ne unum quidem tantum hoc privilegium scriptis, aut memoria commendasse? A quibus ergo moderni illud accipere, antiquitate silente? Et si jus istud Coronae adnatum est, cur Gallicae tantum, non etiam Hispanicae, Anglicae, Lusitanae, aliisque? jura enim Regia non uni tantum Coronae, sed omnibus communia sunt. Cur denique Jus istud Regium in tot alijs Galliae Provinciis, quae Coronae subiacebant, nunquam exercitum acceptumque, quod supra ostendimus. Ipse Philippus Pulcher, quamvis Regiam Jus Regium appellaverit, aliquoties testatus est, eam universalem non esse, (b) sed ad aliquas tantum Regni sui Ecclesias pertinere, ut supra vidimus. Ex quibus omnibus nemo non videt, primam illam, praecipuamque Regionum rationem, & cui velut basi ingentem illum Colossum imponunt, planè frivolum esse, vanamque; ut mirum sit, imò indignum, tanto Regi decipiendi adhibitam esse. Quid diceret, si quis annulum à te peteret gemmâ insignem, & à majoribus tuis longo ordine acceptum, eumque

(a) V. Matth. Paris. & Guilelm. Pis. ad ann. 1089. Zonar. T. 3. annal. Balsamon in can. 35. sextae Synodi. Alteserram. lib. 3. de ducib. Gonzal. ad cap. 4. de Offi. Ord. Marcam lib. 8. cap. 18. & cap. 27. Balluc. ibid. in Annotat. M. de Papiers de la Regale fol. 22. (b) Philippus Pulcher in Edict. de Anno 1302. & 1307.

cumque deberi sibi vellet, nec alio titulo, quàm cœlestis cujusdam privilegij, quod nec probare posset, nec exhibere? Hoc Galli fecerunt.

II. Opponitur 2. Jus Regaliæ nec alienari à Regibus potest, nec ab alijs præscribi; pertinet enim ad jura Coronæ, quibus renuntiare Reges non possunt, adeò ut ne juramenta valeant, quæ hujusmodi alienationibus confirmandis adhibentur, ut Innocentius III. in celebri sua Decretali (a) definit; nullæ ergo Ecclesiæ aut privilegio, aut præscriptione, quo minùs Regaliæ subjaceant, tueri se possunt.

17. In hac argumentatione duæ propositiones assumuntur, quarum utraque falsa; saltem in eo sensu, quem Adversarij intendunt, ut facile intelligas, quàm vera sit conclusio ex falsis principijs illata. Sunt aliqua jura Regiæ Dignitati adeò intima, & innexa, ut deponi non possint, nisi abdicatâ majestâte; qui enim jure belli, & pacis, indicendi remittendique tributi, gratias, & supplicia statuendi cederet, non Rex, sed subditus esset, nec suo, sed alieno imperio viveret; & hujusmodi jura non posse alienari ultrò concedimus: sed negamus, Regaliâ tale jus esse; quot enim Reges sine hoc jure vivunt, integrâ tamen, & florente majestâte? An Clodovæus, Pipinus, Carolus Magnus, alijque usque ad Ludovicum VII. Reges non erant, quia Regaliæ expertes? Non ergo Regalia ejus naturæ jus est, sine quo conservari majestas non possit. Sunt alia, quæ ad jus Regium pertinent, quæque in causas profanas alienari non possunt, sed in sacras, & præsertim Ecclesias: quæ enim in Deum transferuntur, ejusque divinæ Gloriæ propagandæ adhibentur, non alienari, sed ei, cujus aliàs sunt, reddi censentur: nec hujusmodi donationibus Regna, & æraria minuuntur, implentur potiùs, Deo nunquam ingrato, & semper beneficijs vincente, quod exempla Constantini, Clodovæi, Caroli Magni, aliorumque satis ostendunt. (b) *Tuum Domine Regnum, inquit piissimus David, tua victoria, & tu es super omnes Principes, tua divitiæ, & tua est gloria, & tua sunt omnia, & quæ de manu tua accepimus, dedimus tibi.*

Hæc ergo, quæ Ecclesijs, aliisque pijs causis à Regibus donata sunt, non posse revocari, certa sententia est, & à Gallis admissa;

O

hi

(a) Innoc. III. in cap. intellecto. de jurejur. (b) Paralip. lib. I. cap. ult.

Gallia
Vindicata
G III
23

hi enim antiquos Canones venerari se profiterentur, & illis libertatem suam Gallicanam, velut basibus imponunt: at Canones Concilij VIII. Oecumenici ita loquuntur: (a) *Placuit huic sanctæ, & magnæ Synodo, ut res, vel privilegia, quæ Dei Ecclesijs ex longa consuetudine pertinent, sive ab Imperatoribus, sive ab alijs DEI cultoribus, in scriptis, vel sine scriptis, donata, & ab eis per triginta annos possessa sunt, nequaquam quacūque Persona secularis per potestatem subtrahat, aut per argumenta qualibet auferat. Quicquid ergo secularium contra præsentem definitionem egerit, tanquam sacrilegus judicatur, & donec se correxerit, & Ecclesiæ propria Privilegia restituerit, anathema sit.*

Idem suis Nepotibus S. Ludovicus in Pragmatica Sanctione accuratè, enixèque commendat, ejus verba sunt: (b) *Item libertatem, franchisias, immunitates, jura, & privilegia per Francorum Reges Prædecessores nostros, Ecclesijs, & Personis Ecclesiasticis Regni nostri concessas, & concessa, innovamus, laudamus, approbamus, & officarijs, ac subditis nostris præsentibus, & futuris districte præcipiendo mandamus, quatenus omnia, & singula diligenter, & attentè servent, &c.*

Idem Sanctus Rex Philippo Audaci filio hæc monita reliquit jam moriturus: (c) *Cave, inquit, ne libertates, & Privilegia à Majoribus tuis in subditos collata unquam infringas, &c.* Et planè gloriosus ille Christianissimus, & Primogeniti Ecclesiæ filij titulus hoc ipsum convincit, obstringitque Reges Galliæ, privilegijs, aliisque juribus Ecclesijs ne exuant, quin potiùs augeant, dotentque; idque majorum exemplis, quibus nunquam magis victoriæ, opèsq̃ue abundabant, quàm cum in Ecclesias profusi erant; & verò hostes tanti Regis, non amici sunt, qui omnium, quotquot in Gallico diademate fulserunt, pulcherrimam margaritam fodere aggrediuntur, Pietatem videlicet, ac Religionem Regibus Franciæ præcipuam: & perinde, ac si cum Indorum, Persarumque, non Christianissimo Rege agerent, omnia utilitate metiuntur, nulli Ecclesiæ, & honesti curâ. Ergo, ut dicebam, etiamsi daremus Regaliæ ad jus Coronæ pertinere, non idèd sequeretur, non potuisse illam in Ecclesias privilegio transferri, & istis præscribi; præsertim cum Reges Galliæ eâ die, quâ sacro Oleo inunguntur, incinguntque diadema, solemni Sacramento se obstringant Episcopis, &c.

(a) Concil. VIII. Oecum. can. 18. (b) Pragmat. Sanctio Ludov. IX. de Anno 1268. (c) Joinville in Vita.

& Ecclesijs Canonica Privilegia conservandi; at verò, quod Privilegium magis canonicum esse potest, quàm quod tot Canonibus, Decretisque Patrum, præsertim ultimo Lugdunensi Concilio, tam sanctè Ecclesijs assertum, & gravissimis pœnis sancitum est? Regem ergo Sacrilegum faciunt potentiæ obtentu. Cæterùm & illud in viris eruditis, quales sunt, qui Regaliam extendunt, mirum est in re tanti momenti, & Principis animam implicante, tam levi, vanoque argumento niti, ut quod probare oportebat, supponere cogantur: *Non potest, inquit, Rex jura Gallica Corona alienare, nec Ecclesia ea præscribere.*

Demus. *Atqui Regalia pertinet ad Jura Corona, & Reges eam alienassent, si Ecclesijs cessissent.* Atqui in hac propositione omnia supponuntur, quæ probari debebant. Supponitis dari Jus Regaliæ in eas Ecclesias, quæ nunquam hoc onus subierunt; at hoc probandum erat, nam hic certatur. Supponitis hoc Jus Regaliæ quoad eas Ecclesias, quæ hæcenus exemptæ fuerant, à Regibus alienatum esse; at hoc quoque probandum erat, nihil enim magis negamus; quæ enim poterat à Regibus alienari, quod Reges nunquam possederant? quod ad Reges nunquam spectavit? & Ecclesiæ qui poterant Jus illud præscribere, quo nunquam caruerant, & quo tanquam proprio, innatòque gaudebant? nemo enim rem suam præscribit. Supponunt ergo, quæ probari debebant, & tamen velut acie victores, servire Ecclesias jubent, eamque Libertatem Ecclesijs adimunt, quam ne vilissimo possent: idque facinus prædicant Christianissimo Rege, Ecclesiæque Primogenito dignum; quod quàm dissentiat ab illius pietate, nihil attinet dicere.

III. *Opponitur 3.* Per Concordata, seu Transactionem inter Leonem X. Pontificem Maximum, & Franciscum I. Galliæ Regem, Jus ad omnes Episcopatus, & Abbantias nominandi, præsentandique ad Reges translatum est, sublatis electionibus; ergo vi Concordatorum redijt antiqua potestas, quæ Reges primi, secundique stemmatis omnia Beneficia, & pro arbitrio dispensabant, idque non aliquibus tantùm locis, sed toto Regno; atqui dispensatio Beneficiorum primum Regaliæ caput, præcipuumque constituit.

IV. *Hæc Ratio iterum ex falsis principijs contextitur; supponit enim primi secundique stemmatis Reges omnia Beneficia contulisse,*

liffe, electionibus oppressis. At falsum id esse, ex multis constat. Clodovæus Electiones Episcoporum nunquam turbavit. Idem à Constantino Magno observatum est, nisi cū jam electos auctoritate suā contra æmulorum insidias muniebat. Et planè cū ex præscripto Conciliorum, sacrorūque Canonum Gallicanæ Ecclesiæ tunc temporis regerentur, Canones verò eligi Episcopos jubere, dubium non est, non imperio Principum, sed votis, & electione fieri Episcopos debuisse. (a) At rarum est intra terminos, legesque magnam Potentiam diu cōcereri. Extincto Clodovæo non eadem sacris Canonibus observantia & reverentia stetit, & sæpe ab ejus filijs turbatæ, occupatæque electiones sunt, Episcopis ex castris, aulæque submissis, nec merito, sed aut gratiā, aut pretio delectis. Cui malo sæpe remedium à Concilijs Gallicanis quæsitum est, (b) decretūque, ut liberæ electiones essent, nec tamen præter Regis assensum. Clotharius II. in Conventu Parisiensi edictum proposuit, quo ad normam sacrorum Canonum libertas electionibus dabatur. (c) Sed eas Principum cupiditas, præsertim Palatii Magistrorum, & denique Martelli penitus subvertit, adeò, ut publico mercatu, & velut sub hasta Insulæ venderentur, & indignissimis provenirent. Istos, quòd exemplo, & moribus Ecclesias corrumpere, Pipinus, & Carolomannus sedibus expulere, alijs ex consilio S. Bonifacij in Ecclesias evectis: quod ut tanto securius agerent, privilegio Zachariæ Pontificis, deligendi, quos mallent, donati sunt: hujus privilegij meminit (d) Lupus Ferrariensis, Florus Magister, Marca Archiepiscopus Parisiensis, Maimburgus alijque, & innuunt etiam Joannes X. & Paschalis II. Carolus Magnus, aut libertatem electionibus reddidit, ut aliqui volunt; aut saltem non nisi Pontificum, seu Hadriani, seu Zachariæ privilegio Insulas dispensavit, quas potentiores cer-

catim

(a) Cypr. epist. 68. Clem. epist. ad Corinth. 1. Orig. hom. 6. in Lev. Tertull. Apolog. cap. 39. Concil. Nicæn. cap. 4. Con. Chalced. cap. 13. S. Leo, epist. 84. cap. 5. (b) Conc. Aurel. V. can. 10. Anno 549. Conc. Par. III. can. 8. Anno 557. Conc. Paris. V. can. 1. Anno 715. Conc. Cabill. can. 10. Anno 650. V. de elect. Reg. Sacerd. à fol. 43. (c) Edict. Clotharij de anno 615. (d) Lup. Ferrar. epist. 81. Flor. in fragm. de elect. circa ann. 820. Marca lib. 8. cap. 20. Maimburg. histor. Iconocl. fol. 259. Joan. X. PP. epist. ad Herimann. anno 921. Paschal. II. apud Malmesb. lib. 5.

tatim rapiebant; idque non jure Regio, sed Pontificum gratiâ, quam temporum calamitas extorquebat. A Carolo sic factum esse, præter citatos auctores, etiam Galli fatentur. (a) Ludovicus Pius Caroli Filius Regio diplomate in antiquam libertatem, & præscriptam à Canonibus formam electiones restituit, ut habetur in ejus Capitularibus, (b) quæ Abbas Ansegisus, Hincmarus, & Jvo Carnotensis Carolo adscribunt; alij verò, & plerique, Ludovico; non ideò tamen, aut Ludovicus, aut alij ab eo Reges penitus ab electionibus exclusi; quippe Regum consensus quærebatur, & eorum, qui imperare poterant, preces pro votis, & electione erant, ut quàm plurimis exemplis constat, & litteris etiam à Concilio Parisiensi (c) ad Ludovicum datis. Quia ergo aut precum, aut Regij consensus obtentu, aut etiam apertâ intrusionem electiones canonicæ turbabantur, sæpe illis vindicandis Regum edicta repetita sunt, qualia imprimis Ludovici IX. & Caroli VI. (d) Tandem conventionem Leonis X. & Francisci I. totum jus nominandi, abolitis electionibus, ad Reges translatum est. Ex hæcenus dictis facile intelliges, quantum aut ignorantiam peccaverint, aut imposturâ, qui ausi sunt scribere, Reges Francorum primæ, secundæque Stirpis Episcopatus pro arbitrio, & jure Regio contulisse, & huic Juri, quo alij Reges per ignaviam decesserant, post Concordata Leonis redditos esse; quantâ enim injuriâ, contempnitioneque veritatis ista dicuntur, cum exempla, legesque Clodovæi, Caroli, Ludovici, Clotharij, & Ecclesiæ Gallicanæ, quæ supra produximus, ignorari haud possint, saltem non debeant; cur enim istarum rerum peritiam profitentur, librisque ostentant, si ignorant? aut quis pudor est, argumentis tam apertè vanis, irritisque Regaliam fulcire, & Principem deludere? Et cur, rogo, Pipinus, & Carolomannus Zachariæ privilegio instruendi erant, si Episcopatus Jure Regio conferebant?

Sed nec altera ejusdem Argumenti pars majori fundamento nititur: dicunt enim *concessis nominationibus ad omnes Regni Episcopatus,*
 O 3 *quod*

(a) V. Maimburg. lib. 10. de l' Arianisme fol. 155. Christian. Lup. in Canon. Tomo 3. disert. 3. cap. 9. P. Thomasin. de la discipl. dell' Egl. p. 3. lib. 2. cap. 24. Regal. Sacerd. fol. 49. (b) Lib. 1. cap. 84. (c) Concil. Paris. V. lib. 3. cap. 22. (d) Pragmat. Sanctio S. Ludovici Anno 1268. & Carol. VI. Anno 1406. & Anno 1418.

Gallia
 Vindicata
 G III
 230

quod per Concordata factum est, concessas etiam intelligi ad omnia Beneficia, & Canonatus vacantium Ecclesiarum. At verò, quam fœda hæc consequentia, & viribus cassa? Constat usque ad Reges tertiæ Stirpis nullum locum Regaliæ fuisse; quo tamen tempore volunt Reges pro arbitrio, supremoque jure Episcopatus contulisse. Constat etiam eo tempore Regaliam prodijisse, quo electiones reductæ, plenæque libertate, ex ipsorum confessione, qui hæc objectant, donatæ sunt: nulla ergo inter hæc duo jura connexio est, quæ toties separata sunt; quod si nulla connexio, quæ, rogo, simplicitas est, unum ex alio inferre? an nunquam in Juris-prudentiæ, & Dialecticæ scholis audierunt, à separatis non fieri bonam illationem? in odiosis (& quid verò magis, quam servitus Ecclesijs imposita, & Canonum antiquatio?) restringendas, non ampliandas Leges? In Contractibus non expressa pro omisssis haberi? & mille alia, quæ argumentationes istorum elidunt: an verò etiam post Concordata non omnium Galliæ Regum hæc ipsa mens fuit, & ipsius Francisci primi, qui nunquam Regaliam extendi permisere? nisi forte ignorantia istos accuses, perinde, ac si Concordata, quæ ipsi inierant, malè intellexerint, & ab istis, qui tanto post tempore venerunt, nec alià re magis, quam adulatione claris, imperandi artem didicerint.

IV. *Opponitur 4.* Demus, primis Ecclesiæ temporibus, quando Episcopi spontaneis oblationibus, sine alijs patrimonijs vivebant, nullum Regaliæ locum fuisse; at verò quando ingentibus patrimonijs, feudisque donati sunt, mutarunt conditionem; feudorum enim fructus, quæ hæreditate non acquiruntur, qualia sunt Sacerdotijs annexa, ad Dominum redeunt, eique, & nulli alteri, proveniunt. Jure ergo feudi vacantium Ecclesiarum fructibus Principes potiuntur. Quamvis verò alij etiam proventus, præter feuda, ad Episcopos pertineant, ut tamen Episcopatibus annexantur, continuò nobiliorem habitum, feudique naturam induunt; & ita extincto Antistite, ad Principes spectant. Collationes Beneficiorum, quia sacrorum Canonum dispositione fructibus æquantur, eandem fortunam cum feudis subeunt, ac Principi cedunt.

87. Hoc Maimburgi argumentum est, in quo istius Auctoris indolem, & artificia jam passim nota facile observes. Jus Regaliæ uni-

universim ad Reges Francorum pertinere docet; id verò ex Canonibus, sacrisque Concilijs, & usu in Ecclesijs recepto probandum erat; quippe Jus illud sacrum, non prophanum est; & idèd sacris, non prophanis legibus metiendum: sed cùm nullæ suppeterent, quin potius omnes ad verarentur, eas altissimo silentio premit, præteritque, & ad argumentum à comparatione vertitur, quo nihil, in foro præsertim, debilius est, & maximè, cùm comparatio à valde dissimilibus ducitur, qualia sunt feudum, & Regalia, ut pauld post ostendam. Deinde cùm ne hoc quoque sufficeret, protegendæ Regaliæ aliud non minùs extraneum, remotùmque principium ex Philosophia conductum est, videlicet, de elevatione qualitatũ; dicit enim: *Decimas, oblationes, aliòsque proventus Episcopales, hoc ipso, quòd feudis conjunguntur Ecclesiæ donatis, elevari ad statum nobiliorem, & in naturam feudi migrare; eo ferè modo, quo ex sententia Philosophorum qualitas substantiæ conjuncta elevatur ad nobiliorem causæ gradum, producendamque substantiam: influentiæ cœlestes, ut conjunguntur Intelligentiæ, elevantur ad producendas formas viventes; quæ quàm sint inania, & longè petita, ac planè indigna, ut in causâ tanti momenti vel audiantur, nemo non videt. Pergit deinde vera falsis miscere, ut etiam istis fidem conciliet, colore veritatis inducto. Verum est, quod scribit: postquam Ecclesiæ ingentibus divitijs auctæ sunt, Principes sibi jus adscripsisse Episcopatus conferendi; id inquam verum, sed illud falsum, quod pauld post innuit: *Ab omnibus Principibus factum id esse.* Jam enim ostendimus, sub primæ, & tertiæ stirpis Regibus Galliæ liberas electiones fuisse, & quamvis sæpe ab aliquibus Regum turbata, & interceptæ sint, aut privilegio, aut Ecclesiarum rogatu, aut usurpatione factum id est; à quibus deduci argumentum non potest; si enim exempla Regnantium pro jure, & legibus sint, quid tandem non liceat? Verum etiam est: *Jus Regaliæ à feudis ortum duxisse.* Sed illud falsum: *Jus infendandi, seu Investitura idem esse cum jure Regaliæ.* Jus enim Investituræ ad feuda solùm extenditur; at verò jus Regaliæ ad omnes omnino fructus, sive isti ex decimis, oblationibus, sive aliunde proveniant: imò Beneficiorum Collationes complectitur, quæ nullo pacto ad feuda pertinent; & ipsa feuda Sacerdotijs annexa non sunt personalia, nec morte Episcopi vacant, ut falsò im-*

Gallia
Vindicata
G II
230

imperitēque supponit; nec enim Episcopis, sed Ecclesijs donantur; istæ verò sunt perpetuæ, nec cum Personis defunguntur, & ideo nec vacationi locus est. Cùm ergo feuda Ecclesiæ non sint personalia, sed potius *expacto, & providentia*, ut loquuntur Jurisperiti, & assimilentur *feudis familiae*, certum est, ex jure communi, eorum fructus ad Principes non redire sublatis Episcopis, quamvis novâ Investiturâ opus sit: nisi fortè in ipsa feudorum donatione aliter cautum fuerit. Illud verò quàm vanum est? Decimas videlicet, aliàsque oblationes fidelium Ecclesijs donatas, ad nobiliorem statum elevari, & feudi naturam induere, sicque ad Principes devolvi. Egregiam enim verò Philosophiam! elevationis nomen indit servituti, & quæ hætenus totâ retrò antiquitate, & noto Patribus idiomate, *Bona Dei*, *pretium peccatorum*, *patrimonia pauperum* vocabantur, Maimburgus *bona nobilia* appellantur: & si quæras, in quo hæc nobilitas consistat? ut impunè, inquit, in Principum spolia, & peculium cedant; hætenus hæc mancipatûs nota, nunc nobilitatis est. Olim Canonum, legumque sententia fuit: *Quod rei sacre adhaeret, sacrum fieri*: & ideo res fluxas, prophanasque Ecclesijs dicatas, in sacras evadere, omnique profano commercio exemptas; sed Maimburgus hujus jurisprudentiæ aut negligens, aut ignarus, aliam complexus est, aulæ, sibi que accommodatam, & cupiditati blandientem, quamvis tam malè sartam rectamque, ut pudor fuerit ostentare. Sed adjungit Maimburgus solemnes modestiæ clausulas: *Hæc à se commemorari; non tam ex sua, quàm aliorum sententia; quibus enim ipse opinetur, non tanti esse, ut vulgari oporteat.* (a) Cæterum, si non hæc Maimburgi sensa, sed aliorum erant, oportuit aut illa reticere, aut etiam, quæ ad illa responderi solent, recitari; cur enim unius partis argumenta, non alterius promit, si in neutram inclinatur? An nescit ex Principum legibus, crimen falsi, & prævaricationis etiam tacendo committi? ab historico præsertim, cujus partes sunt, veritati, non studijs, aut factionibus scribere. Ejusdem tincturæ est, quod dicit de Collationibus Beneficiorum: *Es videlicet ad fructus pertinere.* Id enim in aliquo sensu verum est: in alio, & quem Maimburgus intendit, falsum. Si enim velit, Collationes Beneficiorum fructus esse Episcopalis potestatis, quia ab hac dependent,

(a) Maimburg. lib. 2. de la decadenze fol. 275.

pendent, & ex ista consequuntur, id verissimum est, & in hoc sensu Canones loquuntur, ut videre est apud Glossam (a) & Barbofam, (b) aliósq; Doctores. (c) Cæterum ex fructibus hoc sensu acceptis nulla consequentia duci potest, quæ Regaliæ faveat: illi enim fructus à sacra, & Episcopali potestate proveniunt, & sunt in se ipsi jus aliquod sacrum, subjacentque dispositioni sacrorum Canonum, non verò legum prophanarum: non ergo ad potestatem Regiam pertinere potest, nec Regijs Edictis induci, extendique, quod eleganti, & plenâ libertatis voce S. Ambrosius Valentinianum Imperatorem monebat: *Noli, inquit, te gravare Imperator, ut putes te in ea, quæ Divina sunt, imperiale aliquid jus habere: noli te extollere, si vis diutius imperare: esto DEI subditus; scriptum est enim, quæ DEI, DEO, quæ Cæsaris, Cæsari: ad Imperatorem palatia pertinent, ad Sacerdotes Ecclesiæ: publicorum tibi manium jus commissum est, non sacrorum: si ex meis aliquid posceretur, aut fundus, aut domus, aut aurum, aut argentum, id, quod mei juris est, libenter offerrem; sed templo DEI nihil possum decerpere, nec tradere illud, quod custodiendum, non tradendum accepi.* (d) Hæc est vera sanctorum Patrum, & antiqua juris prudentia, quorum ego vel unam, liberamque vocem, & tamen charitatis, ac reverentiæ plenam, pluris æstimem omnibus illis blanditijs, & adulationibus, quas Maimburgo aut timor, aut cupiditas distavit, & animus in omne obsequium devinctus, nullo honesti inhonestique discrimine, ac servo, quàm Sacerdote dignior.

V. *Opponitur 5.* Rex Galliæ Patronus est omnium, quæ in Gallia sunt, Ecclesiarum, & Beneficiorum; atqui Patroni privilegium, & munus est, ut præsentet, nominetque ad Beneficia vacantia, idque præcipuum Regaliæ caput est: quod si Regibus concedas, cur non etiam aliud, quod multo inferius est, jus videlicet percipiendi omnes vacantium Ecclesiarum fructus?

R. Duobus modis Patronus dici aliquis potest: primo, quia Ecclesiam aliquam fundavit, dotavitque: secundo, quia unius, aut plurium Ecclesiarum Advocatus, & Defensor est, id enim præcipue ad Reges spectat, ut Ecclesias auctoritate suâ muniant,

P

pro-

(a) Gloss. in cap. cum olim. de Major. & obed. (b) Barb. de Appellat. verb. 103. n. 21. (c) Rosa, Rebuff. (d) S. Ambros. epist. 33. & in orat. contra Maxentium.

Gallia
Vindicata

G II

230

protegantque; sed neuter hic titulus fundandæ Regaliæ, multo-
que minus totâ Galliâ, devictisque Provincijs proferendæ. Qui
fundavit, dotavitque Ecclesias, jus quidem habet nominandi Pa-
stres; sed aliud est nominatio, aliud, quod obtentu Regaliæ
usurpatur: nominatio, jus examinandi, instituendi, confirman-
dique, Episcopis, Metropolitanis, aut Summo Pontifici relinquit,
quorum nihil observatur in Beneficijs Regaliæ titulo obtentis;
hæc enim pleno jure à Rege conferuntur, omnes Episcoporum, &
Pontificis partes peragente. Deinde quàm multæ sunt Ecclesiæ,
quæ à Regibus nec fundatæ, nec dotatæ sunt; quo ergo jure etiam
istæ Regaliæ subduntur? An verò in Galliâ solum Patronos repe-
rire est, & non etiam toto ferè orbe Catholico? quis istorum tamen
Regaliæ ambivit, usurpavitque? & mirum est, toto quatuor sæ-
culorum decursu, omnibus retrò Galliæ Regibus, totique Concilio
Lugdunensi, & Gallicanæ Ecclesiæ jus istud ignotum, imò exo-
sum, proscripsumque fuisse: cum tamen abundarent, qui Ecclesias
fundabant, dotabantque, & Patroni titulum merebantur. Plurimè
si Regalia titulo Patroni nitatur, non solum defuncto, sed etiam
vivente Episcopo omnes Canonicatus, & alia Ecclesiæ Beneficia
conferri à Patronis possent, quod ne ab ipsis quidem conceditur,
qui Regaliæ maximè tuentur. Denique Canones omnes antiqui,
recentesque pervolvantur, (a) & nunquam Patronis concessum
fuisse reperies, ut vendicare sibi possent proventus Ecclesiæ, imò
id illis enixè prohibitum. Quòd ergo Patroni Ecclesias aut funda-
verint, aut dote instruxerint, nihil eos juvat, ut Regaliæ frui pos-
sint. Sed nec titulus Protectoris, Advocatique. Verum est nihil
magis, quàm Ecclesiarum curam, & tutelam Regibus deberi; in
illis enim pro eorum salute, & felicitate preces, & vota deponun-
tur: & magis apud aras, quàm in ipsis castris victoriæ parantur,
Deo precibus, non armis placato; quod egregiè Patres Concilij
Parisiensis adnotarunt, quorum inter alia hæc sunt verba: (b) *Cle-
mentissimus Imperator, (Ludovicum Pium alloquuntur) non ideo est
misericordiae præparatum in gloriam, quia apicem terreni Principatus accepit; sed
si in Imperiali culmine rectâ fide vivat: si pro omnibus ita se sanctæ Matris Ecclesiæ
muni-*

(a) V. Can. filijs. 16. q. 7. & c. 4. de jure Patron. & Trid. Sess. 25. de Reform. c. 9.
(b) Conc. Parisiens. sub Ludov. Pio. Imperat. l. 2. c. 1. & 2. Tom. 3. Conc. ann. 839.

meminerit filium, ut ejus paci, & tranquillitati per totum mundum prodesse, suum faciat Principatum; magis enim Christianum regitur, atque propagatur Imperium, dum Ecclesiastico statui per omnem terram consultur, quam cum in parte quacunque terrarum pro temporali securitate pugnatur; Principes enim sæculi potestatis adeptæ culmina tenent, ut per eandem potestatem, disciplinam Ecclesiasticam muniant. Caterum intra Ecclesiam potestates necessaria non essent, nisi ut quod non prævalet Sacerdos efficere per doctrinam sermonem, potestas sua imperet per disciplinam terrorem. Sape per Regnum terrenum celeste Regnum proficit, ut qui intra Ecclesiam positi contra fidem, & disciplinam Ecclesia agunt, rigore Principum conterantur. Cognoscant Principes sæculi, debere Deo rationem propter Ecclesiam, quam à Christo tuendam suscipiunt; nam sive augeatur pax, & disciplina Ecclesia per fideles Principes, sive solvatur, ille ab eis rationem exiget, qui eorum potestati Ecclesiam credit. Reges ergo Ecclesiarum Patroni, & Potestatores sunt, at non ideo vindicare libi Regaliam possunt; hæc enim protectioni potius, & tutelæ repugnat; Ecclesias enim suis fructibus, & juribus, quæ in vacantia Beneficia habet, exuere, & Regijs thesauris inferre, non tueri, sed prædari est, nec protegere, sed vastare; quod tamen à Regum pietate, & intentione, si veritatem doceantur, alienissimum est: & ideo tot Canonum Regumque Edictis, & omnium ferè Gallia Juris-Consultorum, Regijque Parlamenti votis Regalia damnata est, aut saltem intra certos terminos cohibita, ut supra ostendimus; quamvis haud ignorarent Protectores, seu Patronos Ecclesiarum Reges esse. Quod si quæras, quo igitur stipendio, aut mercede Reges Gallia Ecclesias tueantur, si expertes Regalia sint?

Respondebo, indignum esse de stipendio, & mercede cum Regibus loqui; hæc enim fervorum præmia, non Principum sunt; an parùm lucri est Deum habere debitorem, & victorias, ac triumphos mercedis loco esse, & fortunam in obsequium accinctam? hoc stipendio Constantini, Theodosij, Clodovæi, alijque Ecclesijs militarunt; quanquam nec ingratas Ecclesias fuisse satis decimæ loquuntur, aliæque Cleri Gallicani ingentes largitiones.

VI. *Opponitur 6.* Qui Ecclesias, aut fundarunt, aut dotarunt, jure præsentandi gaudent; (a) quantò magis Reges hoc ipso jure, totòque Regno gaudebunt, qui Ecclesijs multò majora Beneficia

(a) Ruffæus l. p. præfat. n. 7.

Gallia
Vindicata
G III
230

contulerunt? Præfertim quia Rex etiam illarum Ecclesiarum proventu, in quibus longo usu, & Concilij privilegio, omniumque consensu Regaliâ potitur, in pia opera, augmentumque Ecclesiæ profundit, quos tamen ærarijs suis inferre posset; ergo hæc ipsa Regum moderatio, & liberalitas privilegium Regaliæ meretur; alioquin etiam Princeps liberalitati suæ modum, finemque imponet, quod majori damno Ecclesijs fuerit, quàm si Regaliam totâ Galliâ extendas.

R. Patronis jus præsentandi privilegio Ecclesiæ concessum est: jus verò Regaliæ non solum ab Ecclesia concessum nunquam est, sed semper, graviterque prohibitum, præfertim in ultimo Lugdunensi Concilio, cujus hac in re Decreta, Regaliam extendere prohibentis, omnium Galliæ Regum, Parliamentorum, & Ecclesiæ Gallicanæ reverentiâ, ac quadringentorum annorum lapsu sancita sunt: quæ ergo Philosophia est, à concessis ad inconcessa, à privilegijs ad prohibita argumentari? Et quia Regibus aliqua concessa sunt, velle etiam, ut ijs liceant, quæ vetita, & negata sunt? Præfertim cum jus præsentandi multum à Jure Regaliæ differat, ut supra observatum est. Quòd verò additur, Regem proventus ex Regalia quæsitos in pia opera largiri, laudem quidem meretur, estque Regiæ pietatis argumentum, nec tamen purgandæ Regaliæ fatis est; nam *primò* alij etiam Francorum Reges hujusmodi proventus pijs operibus addixere, nec tamen ausi sunt ultra terminos à Concilio præscriptos Regaliam extendere, quod maxime patuit in Diplomate, & Declaratione (a) Ludovici XIII. Patris Ludovici regnantis; cur ergo prohibent Parentis sui, & Avorum exemplis filium inhærere? quæ aut damnare oportet, id verò impium sit, aut imitari. *secundò* facienda non sunt mala, ut eveniant bona; non ergo libertas, immunitas, & disciplina Ecclesiæ tot Canonibus sancita, evertenda fuit, ut Neophytis subveniretur: an verò tam inopēs, exhaustique Reges Galliæ sunt, ut Beneficia non habeant, nisi Ecclesiarum spolijs, & damnis quæsitâ? id procul ab eorum potentia, & Majestate; nam & in privatos vindicarent, qui, ut paucos tegerent, centum spoliassent: & planè æquius esset aliqua pietatis opera omitti, præfertim nullis legibus præcepta,

(a) Declaratio Ludov. XIII. de Anno 1641.

cepta, quàm cum peccato exercere majori culpâ, quàm præmio, quod in simili causa Alexander Papa Henricum Angliæ Regem monebat: *Si, inquit, universa, quæ in usus tuos per hujusmodi angarias de bonis Ecclesiasticis convertuntur, in refectorem pauperum, vel alijs operibus pietatis expenderes, obsequium non magis DEO gratum efficeris, quàm si altari quolibet discooperto aliud cooperires: aut si Petrum crucifigeres, ut Paulum à mortis periculo liberares. Recolere siquidem debes, qualiter Rex Saul devicto Amalech prædam contra Divinum præceptum reservare volebat, cum se ad excusationem sui hac ad sacrificandum reservare proponeret, à Domino fuit reprobatus, & alius eo vivo in dignitatem, & potestatem Regiam subrogatus, &c.* (a)

Cum ergo dicitur, proventus Regaliæ in pia opera expendi, prius quærendum est, an Regaliam justo titulo possideant; nam si injusto (ut de Ecclesijs, ad quas recens extensa est, hactenus monstravimus) frustra sibi de pijs operibus blandiuntur, quæ si ex alieno fiant, ne titulum quidem pijs operibus merentur. Et quid dicent de Collationibus Beneficiorum? quo istæ pio opere compensantur? imò Simoniam redolet, si jus tam sacrum, sacræque dignitati annexum, ob aliquas in pios usus largitiones ab Episcopis in Laicos transferatur. Accedit, quòd Regaliâ semel Principi vindicatâ, ejusque arbitrio subditâ, quæ jam in pios usus, paulò post in profanos expenduntur; quis enim pollicetur, omnibus futuris Regibus eandem pietatem, & moderationem fore? nec enim eadem virtutis, & abusus natura est: illa paucorum, & idèd brevis: abusus multorum sunt, & idèd in longum grassantur, & retinentur.

§ VI.

Aliæ Rationes in patrocinium Regaliæ à Gallis productæ.

SUMMARI A.

1. *An Reges Gallie inter sacras Personas reputari debeant, & idèd Regaliæ capaces?*

P 3

2. *Causam*

(a) Alexand. III. ad Henric. Angliæ Regem.

Gallia
Vindicata
G III
230